

Slovenski dom

Štev. 46.

V Ljubljani, sobota 26. februarja 1938.

Leto III.

„Balkanski sporazum - zgled vznemirjenemu svetu“

Države Balkanskega sporazuma vodijo politiko stvarnosti vedno v službi miru

Ankara 26. februarja. g. Včeraj ob 10.30 so prispeli v Ankaro člani Balkanske zveze dr. Stojadinović, Metaxas in Comnen Petrescu s svojimi številnimi spremljevalci. Dr. Stojadinovića je spremljal od turške meje naš poslanik v Ankari Adjemović. S predsednikom kraljevske vlade je prispel v Ankaro tudi turški poslanik v Belgradu Ali Hajdar Aktaj.

Na novi železniški postaji v Ankari sta sprejela visoke goste predsednik turške vlade Dželal Bajar in zunanji minister Ruždi Aras. Domačin je predstavil gostom navzoče turške osebnosti, gosti so jih pa seznanili s svojimi spremljevalci, med katerimi sta bila na jugoslovanski strani tudi kabinetni šef zunanjega ministra dr. Dragagan Protić in uradnik zunanjega ministrstva dr. Primuž. Ko so godbe odigrale grško, romunsko, jugoslovansko in turško himno, je Dželal Bajar z vsemi številnimi člani sveta Balkanske zveze pregledal častno četo. Na postaji sta dr. Stojadinovića še posebej pozdravila soproga našega poslanika v Ankari ga. Adjemović in vojaški ataše polkovnik Rakočević z vsem osebjem kraljevega poslanstva. Izredno lepo vreme je omogočilo zelo pripraven in svečan sprejem visokih gostov. Vse mesto je okrašeno s turškimi, grškimi, mi, jugoslovanskimi in romunskimi zastavami. Peron železniške postaje je bil ves v zelenju in zastavah. Po ulicah, po katerih se je premikal sprevod, je prebivalstvo zelo pripraven pozdravljalo visoke goste. Dr. Stojadinovića se je nastanil v jugoslovanskem poslanstvu. Naš poslanik v Ankari in njegova soproga priredita danes v čast dr. Stojadinovića intimno kosilo. Povabljeni so vse dr. Stojadinovićevo spremstvo in vse osebe poslaništva v Ankari s soprogi.

Ankara 25. februarja. AA. Nocoj ob 18 je predsednik turške republike Kemal Atatürk sprejel predsednika jugoslovanske vlade dr. Milana Stojadinovića in ostal z njim v daljšem razgovoru. Zunanji minister dr. Ruždi Aras je priredil nocoj v čast Metaxasa, dr. Stojadinovića in dr. Comnena večerjo. Navzoči so bili tudi člani bolgarske vlade in šefi tujih poslaništev. Po večerji je bil velik sprejem.

Turški zunanji minister pozdravlja goste

Ankara, 25. febr. AA. Anatolska agencija poroča: Na nocojšnjem banketu na čast članom stalnega sveta Balkanske zveze je imel turški zunanji minister Ruždi Aras tale govor:

Gospodje predsedniki, gospod minister! Vdružitje od ustanovitve Balkanske zveze je Ankara srečna, da lahko sprejme zastopnike zavezniških držav, ki so se sestali, da bodo razpravljali v stalnem svetu. Naša prestolnica je v slavnostnem razpoloženju. Vaša navzočnost ustvarja ozračje prijateljstva, ki bodo v njem naša posvetovanja rodovitna in polna uspehov ter bodo pokazala vsemu svetu, da so vezi, ki nas združijo, trdnjše kakor kdajkoli in da smo trdno odločeni stopati skupaj na poti k miru, ki je vzrok za ustanovitve naše zveze. V imenu vlade turške republike vam želim, gg. predsedniki in g. minister, dobrodoščilo v Turčiji.

Po štirih letih neutrudljivega dela lahko podamo bilanco Balkanske zveze, ne da bi pri tem izrekli le najmanjši pridržek za njegov popoln uspeh. Toda naša moč ni samo v pogledu, ki ga posvetimo preteklosti. Mi lahko tudi gledamo v bodočnost z vsem zaupanjem, ki nam ga daje pravičnost naše stvari in vera, ki jo imamo vsi v končni uspeh. V vznemirjenem svetu dajemo zgled miru, dali smo dokaz kar najširšega razumevanja vseh upravičenih zahtev, ohranili smo svoja tradicionalna prijateljstva in razvili okvir naše dobre sosesčine. Vili smo svetu zaupanje e svojo lojalno politiko brez sleherne skrite misli in danes stremimo za tem, da postanemo po zaslugi naše neločljive zveze vez prijateljstva med narodi. Ali naj še enkrat potrdim, da pomeni Balkanska zveza v naših očeh predel miru in priščnega sodelovanja in da se bomo čutili tem krepkejši kot služabniki velikega ideala, ki nas je združil, čim več bo znotraj naših velikih meja zedinjenih narodov. Brez slehernega dvoma glede naših stremiljenj pa tudi brez sleherne slabosti glede naših pravic smo pripravljeni razumeti tudi potrebe drugih. Za naše štiri države je načelo, ki prevladuje v zunanji politiki, ohranitev naše politične in gospodarske neodvisnosti. In ker je ta politika najboljše poročilo miru. Zavedamo se, da služimo temu idealu, ko po najboljših močeh utrjujemo naše sile notranjega odpora in naše priprave za zunanjo obrambo. Realnost v zunanji politiki je element, ki se ga poslužujejo države Balkanske zveze z vso zmrnostjo, ki karakterizira njihovo mednarodno delovanje. Ta realnost je omogočila balkanskim zaveznikom njihovo politiko zvestobo mednarodnih obveznosti in velikim načelom, ki jo navdajajo. Zgodovina zadnjih let je rodovitna in poučna. Začeli smo konsolidirati in graditi ne v kakšnem negativnem in demoralizirajočem duhu, temveč v popolnoma pozitivnem smislu. In to je rodilo dober uspeh. Danes se lahko zberemo okoli mize, da pogledamo kakor običajno po političnem obzorju z mirno vestjo in v trdnem prepričanju, da se razumemo v vseh točkah.

Gospodje predsedniki, gospod minister! Mir je zaklad, ki zahteva njega ohranitev, trajno pozornost in čujno oko. Odgovornost vlad je velika. Toda velika nalog, ki nam je poverjena, bo v marsičem poplačana s pozitivnimi tvorbami, ki jih vlade dosežajo v interesu svojih držav in v najvišjem interesu miru. Vlade članic Balkanske zveze so pogosto zaslužile to nagrado in globoko sem prepričan, da bodo v bodoče po zaslugi svoje lojalne politike dobile tudi druga zadoščenja in dosegle na tem področju nove konkretne rezultate. Pozdravljam razdobje vzajemnega sporazuma za mir in sodelovanje, ki smo ga dosegli na Balkanskem polotoku in dvigam svojo čašo na zdravje grškega kralja, kralja Rumunije, Nj. Vel. kralja

Jugoslavije in Nj. kr. vis. kneza namestnika Pavla ter pijem za veličino in napredek članic Balkanske zveze ter za večno prijateljstvo, ki jih druži.

Metaxas naglašja soglasje med članicami Balkanskega sporazuma

Ankara, 26. febr. AA. Na zdravico zunanjega ministra Ruždi Arasa je odgovoril predsednik grške vlade in zunanji minister Metaxas, ki je rekel: Gosp. minister! Posebno srečen sem, da imam čast in dolžnost zahvaliti se Vaši ekscelenci v imenu svojih odličnih tovarišev, zastopnikov kraljevine Rumunije in Jugoslavije, kakor tudi v lastnem imenu za prisrčen in toplej sprejem, ki nam je bil prirejen. Moram Vam reči, kako nas je dirnila pozornost, ki nas obdaja, odkar smo prišli v Vašo lepo domovino. Čutim in isto čutijo tudi moji tovariši, da izrazi te gostoljubnosti dokazujejo tudi, kako je turško prebivalstvo za cilje našega sporazuma navdušeno. Pogodba, ki nas veže, ne sloni na metodah in trenutkih politične oportunitete, ampak je izraz krepke volje naših narodov, ki hočejo živeti v tesnem bratstvu. Ta pogodba ni naperjena proti nikomur, ker bi bila sicer njena usoda zapčatena, ko bi dosegli trenutni cilj. Ta pogodba je dokaz in manifestacija politične zrelosti balkanskih narodov, ki so si jo pridobili v prejšnjih težavah, dolgotrajnih borbah in jalovem tekmovanju. Globok razlog te pogodbe pa leži v potrebi po stalnem sodelovanju naših narodov, da bi lahko tako lepše služili svojim koristim. Ti moralni cilji so obenem

naše skupne miroljubne težnje. Ali je potrebno, da bi še enkrat podčrtal, da so se uresničile naše nade, ki smo jih stavili v to pogodbo. Mi vemo, da smo lahko ponosni na pot, ki smo jo že prehodili, in tudi na dosežene uspehe. Na svojih rednih sestankih in pogovorih smo zmeraj skozi isto prizmo gledali ne samo na naše lastne zadeve, ampak tudi na vprašanja mednarodnega pomena, ki so se nanašala na naše zadeve. Zaradi popolne soglasnosti med nami je zmeraj rastla važnost našega sporazuma v mednarodnem življenju. Prav tako je postala balkanska pogodba, ki štiti stalnost na Balkanu, dragoceno sredstvo za ohranitev miru. V tej veri v neomejeno bodočnost našega zavezništva dvigam čašo na čast Nj. ekscelenci predsedniku turške republike za veličino in napredek prijateljskega in zavezniškega turškega naroda in na zdravje in osebno srečo Vaše ekscelence.

Kaj poroča italijansko časopisje

Rim, 26. febr. m. Z zasedanjem stalnega sveta Balkanskega sporazuma v Ankari se bavi tudi italijansko časopisje. Med drugim poroča »Tribuna«, da bod zastopniki držav tega sporazuma na sedanjem zasedanju razpravljali tudi o odnosih teh držav nasproti Španiji, o Zvezi narodov, nato o vprašanju madžarskega oboroževanja, kolektivnega priznanja italijanskega cesarstva ter nazadnje tudi o zadnjih dogodkih v Avstriji. Po zatrevanju »Tribune« italijanski politični krogi ne izključujejo možnosti, da bo tudi Bolgarija pristopila k Balkanskemu sporazumu.

Halifax - Edenov naslednik

Kljub protestom opozicije je Chamberlain odločen izvesti svoj program do kraja

London, 26. febr. o. Včeraj popoldne je bilo objavljeno imenovanje lorda Halifaxa za zunanjega ministra Velike Britanije. Lord Halifax je bilvi predsednik kronskega sveta in bivši indijski podkralj. Kljub ostrim protestom angleške opozicije, zlasti pa delavske stranke, ki je zahtevala, da mora resor zunanjega ministra prevzeti edino le član Spodnjega doma, je predsednik Chamberlain postavil lorda Halifaxa na Edenovo mesto. Zaradi tega pripravila delavska stranka ne samo protestna zborovanja v vseh večjih angleških mestih, temveč bo organizirala obsežnejše demonstracije. Opozicijski krogi naglašajo, da je Chamberlainova zunanja politika podobna hazardni igri, v kateri se Angliji utegne pripetiti kak velik polom.

Chamberlain je odločen voditi zunanjo politiko po načelih, kakor jih je bil označil v svojem govoru v parlamentu. Ta politika je politika stvarnosti in dejstev ter je lord Halifax najprimernejši mož, da izvrši nalogo, kakor si jo je zamislil Chamberlain. Ker je Halifax član Zgornje zbornice, ne more zato nastopati kot govornik v parlamentu. Pač pa bo Chamberlain sam v parlamentu branil zunanjo politiko svoje vlade. Lord Halifax, ki je danes star 56 let, je zelo naklonjen Nemčiji, kar vzbuja upanje, da se bodo pospešila in ugodno razvijala ne samo pogajanja med Anglijo in Italijo, temveč tudi pogajanja med Anglijo in Nemčijo. Prvi ugodni znak je pristaneč Italije in Nemčije na angleško zahtevo, da se iz Španije umaknejo prostovoljci.

London, 26. febr. o. Lord Halifax se je rodil kot Edward Frederick Lindley Wood. Njegov oče še živi in ima danes 94 let. V letih 1926 do 1931 je bil Halifax indijski podkralj, v času, ko je Gandhi imel največji vpliv na indijski narod ter je razvil največjo propagando za neposlušnost Angliji. Halifax je bil tisti, ki je dal Gandhija zapreti, vendar pa je kljub temu ostal z njim v dobrih prijateljskih odnosih. Leta 1929 je bil na Halifaxa izvršen atentat, ki se je pa ponesrečil. Med svetovno vojno se je Halifax udeleževal bojev v Franciji pri Yorkshirskih konjenikih kljub temu, da ima že od rojstva pokvarjeno levo roko.

Francija je vznemirjena

London, 26. febr. o. Francoski poslanik v Londonu Corbin se je včeraj zglasil v zunanjem ministrstvu in se razgovarjal z Vansittardom in Plymouthom o nekaterih odstavkih Chamberlainovega govora. Zlasti se Francija zanima za trenutno stanje v pogajanjih med Anglijo na eni strani in Italijo ter Nemčijo na drugi strani. Prav tako se je Corbin zanimal za stališče, kakršno bo Anglija zavzela do Avstrije.

Pogajanja London-Rim-Berlin

London, 26. febr. o. Angleški poslanik v Rimu lord Perth, ki se mudi v Londonu v zvezi z angle-

Spet spor med USA in Japonsko

Washington, 26. febr. o. Ameriška vlada je izročila japonski vladi listo ostro noto, v kateri protestira proti ukrepom japonskega armadnega poveljstva na Kitajskem, da morajo ameriški državljani zapustiti glavno bojno področje. Ameriška vlada pravi, da takega ukrepa ameriški državljani ne morejo priznati ter bo vlada smatrala Japonsko odgovorno za vsako škodo, katero bodo utrpeli ameriški državljani na Kitajskem. Po drugi strani je ameriška vlada pozvala svoje državljane, naj, če se le da, zapustijo Kitajsko, vendar jih bo štela tudi v primeru, če bi na svojem mestu ostali. Amerika odločno odreja Japonski pravico, da bi ameriške državljane mogla prisiliti na izselitev.

Vesti 26. februarja

Oboroževalno petletko je sklenila izvesti turška vlada. Zaradi vseplošnega oboroževanja je tudi Turčija prisiljena izpolniti udarno silo svoje armade.

Zveza bivših francoskih bojevnikov poziva francosko vlado, da prekine vsako zvezo s Sovjetsko Rusijo. Obenem poziva vlado, naj se začne pogajati z Nemčijo ter s tem z Anglijo vred pomaga k razbistritvi mednarodnega položaja.

Nacionalistična vojska, ki je nedavno zavzela Teruel, in prodrla še okrog 10 kilometrov proti jugu, se je sedaj zaustavila in utrdila v zavzetih položajih.

Za novega podtajnika v angleškem zunanjem ministrstvu bo imenovan dosedanj podtajnik v ministrstvu za delo Butler.

Včeraj se je v francoskem parlamentu začela zunanjepolitična debata. Zanimanje za razprave je silno veliko, ker je po govorih Hitlerja in Schuschnigga ter po ostavki prijatelja Francije angleškega zunanjega ministra Edena nastal čisto nov položaj v Evropi.

Častni albanski konzulat je albanska vlada sklenila odpreti v Salamanci. Kralj Zogu je odločil že podpisal.

Anglijo so napadli nekateri poslanci v ameriškem kongresu. Rekli so, da je Anglija izigrala Ameriko v korist svojega sporazuma z Italijo. Vsi govorniki so obžalovali odstop Edena.

Konferenca zastopnikov srednjeevropske mladine se je začela včeraj v Pragi. Cilj sestanka je v tem, da bi se v mladinskih vrstah ustvarilo ugodno razpoloženje za ureditev vseh podonavskih vprašanj. Zastopana je Rumunija, Jugoslavija, Avstrija, Madžarska, Poljska, Bolgarija in Češkoslovaška.

Z govorom kanclerja Schuschnigga so v Pragi nadvse zadovoljni. Posebno poudarjajo tiste dele Schuschniggovega govora, v katerih je pribil stremljenje Avstrije po samostojnosti in neodvisnosti.

Nacionalisti so v bojih za Teruel od 5. do 22. februarja ujeli 16.298 rdečih vojakov, pokopali pa 9753 trupel. Nacionalisti so v tem času zavzeli 1100 kvadratnih km ozemlja.

Pet kitajskih bombnikov je v četrtek bombardiralo Shikijang, severno od Cinkčava. Z bombami so uničili dva vlaka z municijo na postaji in več japonskih letal na letališču.

Pri angleško italijanskih pogajanjih zahteva svojo besedo tudi egiptska vlada. Zahtevo utemeljuje vlada s tem, da tvori važen del pogajanj ureditev vprašanja Sueskega prekopa, kar pa se sme reševati samo s prisotnostjo in sodelovanjem egiptskega delegata.

Angleška delavska stranka še vedno zahteva, da mora biti zunanji minister član spodnje zbornice. Predlog je naperjen proti imenovanju lorda Halifaxa za zunanjega ministra.

Dve železniški progi skozi Prago je sklenila zgraditi praška občina. Ena proga bo šla s severa proti jugu, druga pa od vzhoda proti zapadu. Večji del stroškov bo krila vlada.

Pet let se Angličje ne bodo udeleževali svetovnih tekm v hokeju na ledu. Ta čas bodo porabili za smoteno vežbanje lastnih igralcev, da jim v bodoče ne bo treba več najemati za svoje moštvo Kanadčanov.

Prometni minister dr. Mehmed Spaho se je včeraj s posebnim električnim vlakom v družbi italijanskega prometnega ministra, državnega podtajnika v tem ministrstvu in nekaterih častnikov fašistične milice pripeljal v Rim.

Protestne shode zaradi dogodkov, ki so izzvali Edenovo ostavko, bo priredila angleška delavska stranka danes in jutri v vseh večjih angleških mestih.

Resnični letalski napad bodo uprizorili v delavskem predmestju angleškega mesta Nothingam. Mesto je namreč sklenilo podreti večje število neuporabnih delavskih stanovanj in zgraditi nova. Zaradi manjših stroškov pri podiranju pa bodo ta dela opravila kar vojaška letala, pri čemer se bo obenem preskusila tudi letalska protibramba. Vajam bo prisostvoval minister Samuel Hoare.

Albanski poslanik na Dunaju Pekmeski je včeraj po krajni bolezni umrl. — V Teheranu pa je umrl tiranski zunanji minister Sami. Operacija, kateri se je podvrgel, se je ponesrečila.

5. marca bo imel madžarski ministrski predsednik Darany v parlamentu govor o vladni notranji politiki. Govor pričakujejo z velikim zanimanjem, zlasti, ker je dala vlada pred kratkim razpustiti madžarsko nac. socialistično stranko.

8000 izvodov Hitlerjeve knjige »Mein Kampf«, so prodali v Parizu v nekaj dneh po nedeljskem govoru kanclerja Hitlerja. Rajhovsko časopisje v vidnim zadovoljstvom beleži ta uspeh.

250 milijonov dolarjev izrednih kreditov je odobril ameriški senat za brezposelne delavce. Kongres je ta predlog že pred tem sprejel.

Potniško letalo, last ameriškega časopisnega magnata Hearsta, se je ponesrečilo v bližini kalifornijskega mesta San Louis. Stiri potniki so bili mrtvi, eden pa težko ranjen. Potniki so bili osebni gostje Hearstovih, med njimi tudi lady Plunckert iz Londona. Vzrok nesreče še ni znan.

Feldmaršal Goering je na lovu v Bjalojvicih ubil tri vepre. Koliko uspehov pa je v času svojega obiska žel na političnem polju, pa poročila nič ne povedo.

Dosedanji rimski parlament bo ukinjen in bo mesto njega ustanovljena posebna fašistična stanovska zbornica. Odlok o tem bo padel na zasedanju fašističnega sveta 3. marca.

1.800.000 kilogramov jekla so natopile vse nemške železarske tovarne v januarju. Če se bo proizvodnja vse leto držala na isti višini, bo Nemčija dosegla tisto količino jekla, kakor jo je bil napovedal Hitler v Reichstagu.

Bivši poveljnik ameriških čet v Franciji med svetovno vojno general Pershing umira. Sreče je namreč popolnoma oslabele. Starega generala vzdržujejo pri življenju edino še z injekcijami.

Nov letalski rekord sta postavila italijanska pilota Adriano Bacula in Paolo Dambrozzi. S trimotornim bombnikom, obteženim s 2000 kg tovara, sta preletela 1000 km dolgo razdaljo s hitrostjo 440,95 kilometrov na uro.

Edenovo poasnilo

London 26. februarja. AA. (Renter.) V svojem govoru v Limingtonu je Eden rekel: Kot zunanji minister ni imel nikdo take odgovornosti pred parlamentom in pred narodom. Če ne bi odstopil, bi moral parlamentu izjaviti, da verujem v uspeh pogajanj med Italijo in Veliko Britanijo. Toda pri tem so velike težave, ki jih bomo nazadnje vendarle prebrodili in tako koristili pomirjenju Evrope. Na žalost jaz nisem mogel tega verjeti, ker sem bil prepričan čisto o nasprotnem. Torej jaz nisem mogel v parlamentu tako govoriti.

Ob koncu je Eden še rekel, da je bilo edino, kar je zahteval, spoštovanje že sklenjenih sporazumov in pogodb.

Hodča bo govoril 14. marca

Praga, 26. febr. o. Ministrski predsednik dr. Milan Hodža bo imel velik zunanjepolitični govor 14. marca v praškem parlamentu. Prvotno je bil ta govor najavljen že za prihodnji teden, ker so v Pragi čakali na Schuschniggov govor in na stališče, kakor ga bosta Anglija in Francija zavzeli do Avstrije.

Drobne vesti

Dunaj 26. februarja. AA. (DNB.) Kancler Schuschnigg je včeraj sprejel von Papena v poslovilno avdienco. Poprej pa so obiskali Papena papčevy nuncij kot dekan diplomatskega zbora in poslanika Švice in Švedske, ki sta mu izročila darove diplomatskega zbora. Von Papen odpotuje za nekaj dni v p'anine.

Varšava 26. februarja. AA. (DNB.) Poljski zunanji minister Beck potuje v Rim 8. marca.

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: —9, jasno, mirno, 105 cm snega, prišč, skakalnice uporabne.
Kranjska gora: —9, zračni pritisk se veča, jasno, mirno, 90 cm snega.
Vršč: —6, jasno, mirno, 140 cm snega, sren.
Tamar: —10, 110 cm snega, jasno, sren.
Pokljuka: —10, 125 cm snega, osončno prišč, pri-sojno sren.
Komna: —10, sončno, mirno, 230 cm snega.
Vogel: —9, sončno, mirno, 225 cm snega, osončno prišč, pri-sojno sren.
Zlatorog v Bohinju: —7, sončno, mirno, 90 cm snega, sren.
Krvavec: —8, sončno, mirno, 100 cm snega, po robovih sneg spihan.
Sv. Marjeta v Zlebeh: —5, zračni pritisk se veča, jasno, 15 cm srena.
Sv. Jošt pri Kranju: —5, jasno, vzhodni veter, 50 cm snega, sren.

Češkoslovaška v vojni in miru

Lepa prireditev JC-lige v Unionu

Ljubljana 26. februarja.

Snoči je bila v veliki unionski dvorani veličastna prireditev, ki je imela namen, da nam pokaže bratsko češkoslovaško republiko v vojni in miru. V imenu prireditelja Jugoslovansko-češkoslovaške lige v Ljubljani je njen predsednik dr. E. Stare spregovoril uvodno besedo, v kateri je poudarjal moč ideje, demokracije in misli miru, ki je vodila voditelje češkega in slovaškega naroda, zlasti pa pok. predsednika ČSR T. G. Masaryka, pri nas pa pok. kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Predvojno slovanstvo je bilo le v malem obsegu praktično, po vojni pa je dobilo realne temelje. Naša naloga je praktično delo za vzajemnost in ožje zблиžanje z brati, ki so nam blizu po enotni krvi, dhu in usodi.

Drugi govornik, konzul ČSR v Ljubljani, g. Stanislav Miňovsky, nam je v pomembnem govoru približal nastanek in stremeljenja češkoslovaške republike. Govor g. konzula je občinstvo večkrat pretrgalo z viharinimi ovacijami ČSR. G. konzul je v svojem govoru očrtal poglavitne mejnike iz življenja Čehov in Slovkov, in naglasil, da je bilo leto 1918 leto osvoboditve iz-

pod nasilja. V boju za samostojnost so si Čehi in Slovaki vzeli pot duševnega preporoda in izobrazbe. Buditelji naroda so izhajali iz revnih koč. V ospredju je bilo vprašanje ljudske izobrazbe. Po vojni so bili ustanovljeni prosvetni zbori po deželi z nalogo, državljansko vzgojiti ljudstvo.

Slišali smo tudi o uspehih, ki jih je ČSR dosegla na gospodarskem, socialnem, kulturnem in političnem področju. ČSR je edina država v Evropi, v kateri po svetovni vojni ni bilo prevratov. V sedanjih zmedah je ČSR dobro pripravljena.

Po govoru g. konzula smo videli zanimive filme, ki so nam prikazali prezidenta T. G. Masaryka na gradu Lány, prezidenta dr. Ed. Beneša na gradu Topolčany na oddihu, dalje zgodovinski film iz življenja češkoslovaških legionarjev v Franciji, nemi film o kongresu 36.000 češkoslovaških legionarjev v Pragi. Zvočni film nam je pojasnil veliko obrambno moč češkoslovaške armade, zvočni film v barvah in izredno lepo tehnično izdelan pa svečanost češkoslovaškega kmečkega ljudstva v narodnih nošah. Slike je pojasnjeval dr. E. Stare. Večer je bil lep, prisrčna manifestacija prijateljstva z ČSR.

Preiskava o umoru pri Bolfenku se nadaljuje

Nove zanimive podrobnosti

Maribor, 25. febr.

Grozoviti umor dveh smučarjev pri Sv. Bolfenku nad Mariborom je za naše kriminaliste trd oreh. Storitve imajo, znan je potek dejanja, znane so že razne okoliščine, ki so zločin povzročile, zaradi zakrknjenosti zločinov pa dejanje še vseeno ni tako od vseh strani osvetljeno, da bi bilo mogoče krivce izročiti državnemu pravdnstvu, da jih na podlagi zbranega materiala obtoži. Predvsem nastopajo novi momenti, ki govorijo zato, da se Šega umora sam ni udeležil. Poleg izpovedb njegove priljeznice, ki izjavlja, da je bil Šega ob šestih zvečer usodnega dne doma, potrjujejo to tudi nekatere druge osebe, ki so ga v dolžnem času videli v stanovanju. Pojavila pa se je sedaj nenadoma še oseba zagonetnega četrtga sokrivca, ki je najbrže za nameravani umor vedel ter ga je pomagal zasnovati. Tudi ta oseba se že nahaja v zaporih mariborske policije. Sumljivo je zlasti, da se je Šajtelc v svojih dosedanjih priznanjih krčevito trudil, da bi tega četrtga osumilca raz-

bremenil. Policija si neumorno prizadeva, da bi zbrala dovolj obtežilnega materiala. Neprestano se vrše na kriminalnem oddelku zasliševanja vseh mogočih oseb, ki so bile z osumljenci znane. Izjave nekaterih so zelo obteževalne. Tako zlasti izjave nekoga Krajca, ki stanuje v podstrešni sobici pri Bevardijevih. Ta je izpovedal, da je videl, kako so se pretečeno soboto kmalu opoldne sestali pri Bevardijevih Šajtelc in Šega z mladim Bevardijem. Ni pa videl, koliko oseb je odšlo potem v gozd. Največkrat je bil dosedaj zaslišan Šajtelc, ki pa se je začel vedno bolj zapletati v svojih izjavah. Enkrat pravi, da so se vsi trije morileci sestali pri kadetnici, drugič zopet, da so se sešli poleg Hostejeve gostilne v Radvanju, tretjič pa, da so prišli skupaj šele pri Bevardijih. Potek preiskave bi gotovo bil olajšan, če bi bili vsi osumljenci na razpologo policiji. Tako pa Bevardija zaslišujejo posebej na sodišču ter so ga samo enkrat imeli v policijskih zaporih, da so ga konfrontirali s Šego. Vendar pa bo v najkrajšem času zagonetka tega umora popolnoma pojasnjena.

Danes po Erika Družovič

Njeni filmski partnerji so: Paul Hörbiger, Lucie Englisch, Rudolf Carl in Gretl Theimer, sami igralci, ki Vas bodo za pustno soboto in nedeljo imenitno zabavali!!

Kot dopolnilo pokažemo pri vseh predstavah:
prvi plastični film
ki bo izzval burio smeha!!

Jutri, na pustno nedeljo ob 10:30 dop. vesela pustna matineja.
Cene od 2:50 do 6:50 Din

Stanlio in Olio
v veseli burki

Usodno sorodstvo

ter prvi plastični film

Napačna očetovska ljubezen

Celje 25. februarja.

Pred malim senatom okrožnega sodišča sta se zagovarjala danes dopoldne 59 letni vdovec, tesar Jeram Jakob iz Polul pri Celju, in 37 letni Tržan Leopold iz Prožinske vasi pri Sv. Jurju ob juž. žel. Tržan Leopold je bil zaslišan na razpravi 21. januarja t. l. kot priča Jerama Jakoba, katerega sin Andrej je bil obdolžen, da je ukradel Knezu Fricu iz zaklenjene omare denarnico z 1220 din. Andrej je zanimal vsako krivdo, v svoj zagovor pa je navedel, da je prejel denar od Tržana Leopolda, ki jih je dal, da bi napravil njegov oče dva nova skobelnika po 550 din. Sodišče je zaslišalo Tržana Leopolda. Ta je vse zanimal in izjavil, da sicer pozna Jerama Jakoba in Andreja, ker so delali skupno pri regulaciji Savinje, da pa mu ni dal nobenega denarja. Kmalu pa je Jeram Jakob pregovoril Tržana L., da bi pričal za njegovega sina, če bi bilo potreba, zanj prisegel tudi po krivem. Še pred razpravo ga je pregovoril, naj se nikar ne boji, saj kriva prisega ni nič kaj tako hudega. Tržan Leopold pa je imel vero in ni prisegel po krivem. Ko ga je namreč sodnik opozoril na protislovja njegovih izjav in pokazal kriz, se je Tržan ustrašil ter odkrito priznal, da ga je h krivemu pričevanju pregovarjal Jeram Jakob. Jeram Jakob je obledel, priznal in se opravičil, da je vse to storil iz ljubezni in usmiljenja do svojega sina, ki je bil obsojen na 6 mesecev strogega zapor. Sodišče je obsodilo Jerama Jakoba zaradi snovanja h krivemu pričevanju na 4 mesece strogega zapor in na izgubo častnih državljskih pravic za dobo 1 leta. Tržana pa na 1 mesec strogega zapor. Obtožbenca ne bosta takoj nastopila svoje kazni, ker so celjski zapor prenapolnjeni. Jakob bo nastopil svojo kazen šele meseca aprila, izrazil pa je željo, da bi rajši sedel sedaj, kot pa takrat, ko bo zunaj mla pomlad. Kazen sta oba vdano sprejela.

Znana družba pred sodniki

Celje 25. februarja.

Mali senat je imel danes pred seboj stare grešnike, ki jih sodišče prav dobro pozna zaradi številnih sodb, ki jih je izrekli nad temi nepobojljivci. So to 53 letni čevljar Korošec Jernej iz Loč, 53 letni delavec Čveteržnik Anton, ki oba služita svojo kazen za številne tatvine in vlome v mariborskih zaporih, 63 letni delavec Zohar Franc iz St. Ruperta nad Prožinom, in 32 letni Kenda Rudolf. Navedeni so v omili na Sp. Hudičnji pri Celju v hišo Rataje Ludovika ter ukradli čevljski šivalni stroj, več oblačil in perila. Zohar je ipovedal pred sodiščem, kako so razbili okna, pokradli, zlomili vrata ter odnesli ukradene predmete. Pri razpravi so obtoženci drug drugega obremenjevali in se tako rekoč sami sodili. Čveteržniku, ki je že skoraj polovico svojega življenja v zaporih, saj je bil že obsojen skupno na 22 let robije, je sodišče prisodilo 1 in pol leta robije in nadaljnje pridržanje v zaporu, Korošec, ki je bil prav tako

KINO UNION Tel. 22-21

naša znamenita pevka in umetnica v zabavni Ziehrerjevi opereti „Die Landstreicher“

POTEPUHI

Predstave danes ob 16., 18.15 in 21.15.
v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri
Priporočamo nakup vstopnic v predprodaji

Avstrijci izganjajo naše državljane

Gornja Radgona, 26. februarja.

V četrtek 24. februarja so avstrijske obmejne oblasti predale našim preko tukajšnjega obmejnega mostu v Gornji Radgoni zakonca Deutschemister Ivana in Marijo z dvema otrokoma, ki sta stara 3 in 5 let. Po uradnih podatkih in izjavah zakoncev je razvidno, da je Deutschemister Marija bivala v Avstriji že od svoje rane mladosti, kjer se je pozneje poročila z Ivanom, ki je tudi bival v Avstriji 16 let. Bila sta najemnika-poljedelska delavca v občini Hirt. V sredo 23. februarja zjutraj jima je dostavil župan občine Hirt izgonski list in privlekel tudi voznička, kakor sta morala z malenkostnim svojim premoženjem takoj v Jugoslavijo. — Omejevanje zakonca sta pristojna na Trate, občina Velka, okraj mariborski I. br.

Ljutomerski šolarji so se spomnili naših izseljencev

Ljubljana, 25. febr.

Tudi naša šolska mladina ima veliko poslanstvo pri skrbitvi za našo slovensko kri na tujem in dosega lahko ogromne uspehe, ako se tega poslanstva zave in ga izvršuje. Neverjetno se to sliši, pa je vendar tako res. Poslušajte, kaj piše ameriška »Ave Maria« iz So. Chicago:

Saj ne vem, kako bi začel, da bi povedal, kako lepo je bilo v nedeljo 2. januarja v naši cerkveni dvorani, ko je naša šolska mladina priredila pod vodstvom svojega župnika prav miken večer, ki nam bo ostal še dolgo v prijetnem spominu... Ne bom na tem mestu opisoval programa na odru, ker kaj takega bolj spada v dnevno časopisje. Ne morem pa mimo tiste točke, ki je bila na vrsti proti koncu celotnega sporeda. Prav primerno je ravno ta večer izbral za to, da nas je iznenadil s tako prisrčnimi pozdravi od naših malih v domovini. O tem moram pa že nekaj več napisati.

V svoje veliko presenečenje smo izvedeli, kako otroci v domovini mislijo na nas izseljence. Tam v zeleni »štejerski deželi«, v Ljutomeru, so šolski otroci zbrali velik album slik raznih krajev domovine, jih lepo povežali in primerno okrasili in jih poslali v Ameriko. Poleg lepih fotografiranih posnetkov so pa še sami naslikali to in ono zanimivost, da pokažejo izseljencem, kaj so se male glaviče naučile, in koga si vse upajo. Toda to jim ni bilo še dovolj. Sestavili so tako srčkano in ljubezniva pisma, v katerih se spominjajo nas izseljencev, ki smo šli v tujino za boljšim kruhom kot ga more dati mati domovina. V teh srčnih izlivi so pozabljali svoje lastno uboštvo ter mislili samo na nas, kako bi nas najbolj razveselili in nam pokazali svoje ljubezen. Komu bi se srce ne ogrelo ob pogledu na vse te, s toliko

že večkrat obsojen zaradi tatvin, je dobil 1 leto robije, po odsluženju kazni pa bo pridržan v zaporih še 3 leta. Zoharja je sodišče obsodilo le na 1 mesec strogega zapor. Kenda pa na 300 dinarjev denarne kazni. Vsi so kazni sprejeli.

THEA von HARBON: IL del »EŠNAPURSKEGA TIGRA« zaključno filmsko delo

Indijski nagrobni spomenik

Kino Matica
Telefon 21-24

GUSTAV DIESSEL - La JANA - THEO LINGEN
Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri in
v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Kino Matica
Telefon 21-24

Matineja ob pol 11. uri dopoldne po znižanih cenah I. del „Ešnapurski tiger“

Gospodarsko stanje se izboljšuje, zaposlenost narašča

Ljubljana, 25. februarja.

Še nobeno leto, odkar je Jugoslavija, ni bilo tako plodovito v socialnih in zavarovalnih reformah kot prav leto 1937. Ni dvoma o tem, da bo preteklo več let, preden se bodo reforme javnega socialnega kakor tudi zasebnega zavarovanja, zasnovane v minulim letu, izvedle v vseh podrobnostih. Važnejše uredbe so naslednje: Uredba ministra socialne politike in narodnega zdravja o ugotavljanju minimalnih dnevnih, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavi in arbitraži od 12. februarja 1937. Uredba ministra trgovine in industrije o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji od 25. II. 1937, katerega polaga posebno važnost na manjše zavarovalnice n. pr. pomožne blaginje, pogrebna društva, sklade za pokojninsko zavarovanje in slično. Uredba ministra socialne politike in narodnega zdravja o izvajanju zavarovanja za onemoglost, starost in smrt, od 17. III. 1937. Rešitev ministra socialne politike in narodnega zdravja od 11. VIII. 1937 o povišanju prispevka za borze dela v svrhu povečanja podpor brezposelnemu delavstvu. Uredba o razširitvi pokojninskega zavarovanja nameščenecv na celo območje Jugoslavije od 25. XI. 1937.

Prvi pogoj za tako številne in obširne reforme je ustvarilo izredno povoljno gospodarsko stanje in gospodarski razvoj v I. 1937. Saj vemo, da se je zaradi gospodarskih kriz odlašalo izvajanje invalidnega zavarovanja delavstva nad 12 let, to je od 1. julija 1925 dalje, dan, ki je določen kot zadnji termin z zakonom o zavarovanju delavcev.

Gospodarsko stanje in tendence leta 1937 predvsem označujejo podatki OUZD-a v Ljubljani.

Okrog 98 tisoč zavarovanih delavcev

Povprečno število zavarovanih delavcev je znašalo v minulim letu 94.495. Formalno je bila ta številka višja samo leta 1930, ko je bilo letno povprečno zavarovanih 97.688 delavcev. Pripomniti pa je treba, da predstavlja leto 1937 maksimum zaposlenosti. Ako bi namreč imel OUZD zavarovane še delavce, zaposlene na račun bednostnega fonda in gotove skupine poljedelskih delavcev — ki so samo slučajno in postransko zaposleni pri delu, zavezanem zavarovanju — kakor je bilo do leta 1935, potem bi znašala letna povprečnina 1937 nekaj nad 98.000.

Druga okoliščina, ki vpliva na višino zaposlenosti, je manjši dotok delavskega naraščaja zaradi padca porodov v svetovni vojni 1914—1918.

Število javencev je padlo skoraj na polovico v primeru s stanjem leta 1929, to je skoraj za 9000 oseb. Da ni število porodov med svetovno vojno nazadovale, bi imeli brez dvoma večje letne povprečnine zavarovanega delavstva. Odkar obstoja OUZD, ni bil letni prirast članstva tako velik, kot ravno leta 1937, saj je znašal celih 8.578. oseb. Razvoj zaposlenosti ni bil še nikdar tako povljen kot lansko leto. Leto 1937 je torej v tem pogledu ravno v nasprotju z letom 1932, ko je bilo največje nazadovanje zaposlenosti.

Napredek v raznih industrijah

Pri ugotovitvi splošnega naraščanja zaposlenosti nastane vprašanje, katere industrije izkazujejo posamič največje napredovanje. Največji prirast je bil v tekstilni industriji in sicer 1784, njej sledi gozdno-žagarska industrija z letnim prirastkom 1692, nato pridejo gradnje nad zemljo (visoke gradnje) z letnim diferencialom 1443 itd. Važna je ugotovitev, da nobena industrija ni nazadovala v večjem obsegu. Največji letni padec izkazuje industrija papirja, in še ta znaša samo 132. Stanje in razvoj zaposlenosti je bilo v letu 1937 z ozirom na prejšnja leta v splošnem najboljše.

Padanje ženskega članstva

OUZD je davno statistično ugotovil, da ob krizah relativno bolj naraščajo ženski zavarovalci, kot pa moški, ob gospodarskih konjunkturah pa ravno obratno. Zanimivo je, da je bil letni diferencial odstotka ženskih članov do leta 1935 vedno pozitiven. Šele leta 1936 je prvič v zgodovini OUZD-a odstotek ženskih članov začel padati.

Delavske mezde

Glede delavskih zaslužkov v letu 1937 se ni moglo izraziti tako optimistično, kakor glede zaposlenosti delavstva. Res je sicer, da se zaslužki delavstva zboljšujejo že od leta 1936 dalje, vendar to izboljševanje še daleč ni tako izrazito, kakor bi bilo želeli. Prav to prepočasno zboljševanje delavskih zaslužkov je bilo tudi vzrok, da je ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja izdalo uredbo o minimalnih dnevnih, katere je brez dvoma pospešila naraščanje delavskih zaslužkov.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, katere je nekoliko nižja od stvarnega dnevnega zaslužka povprečnega delavca, je znašala v letu 1937 23.15 din. Povprečne dnevne zavarovane mezde so bile v petletju 1928—1932 višje nego v letu 1937. Najvišjo povprečno dnevno zavarovano mezdo smo imeli v letu 1930, in sicer 26.45 din, ki je za 2.94 din višja nego v minulim letu. Ako ocenimo celokupno zavarovano mezdo za leto 1938 z okroglo 700 milijoni, potem znašajo bremena socialnega zavarovanja za leto 1938 nekako 96 milijonov ali skoraj 100 milijonov, ki se v obliki zavarovalnih podpor OUZD-a vrnejo zavarovanemu delavstvu. Ako pa upoštevamo še nadaljnjih 30 milijonov zavarovalnih prispevkov za Pokojninski zavod za nameščenice, 35 milijonov za Bratovske skladišče, prispevke za pokojninsko zavarovanje železničarjev, državnih in javnih uradnikov, prispevke raznih manjših pokojninskih fondov, potem znašajo socialna bremena v dravski banovini letno blizu 250 milijonov ali eno četrtno milijarde dinarjev.

Zdravstveno stanje ni zadovoljivo

Tudi z ozirom na povprečni stalež za delo nesposobnih bolnikov postavlja minulo leto 1937 višek. Ta povprečni stalež je znašal 2652. Seveda je to predvsem posledica naraščanja članstva. Razume se, da je pri večjem članstvu večji stalež bolnikov. Vendar zdravstveno stanje delavstva v minulim letu 1937 ni bilo posebno zadovoljivo. Odstotek bolnikov je znašal 2.81%. Samo v letu 1936 je bil večji odstotek, v letih 1924 in 1925 namreč organizacija zdravstvene službe še ni bila dovolj urejena. Vendar nam negativni diferencial odstotka bolnikov v letu 1937 obeta zboljšanje zdravstvenega stanja med zavarovanim delavstvom.

Filmi

»Princesa koral« (Kino Sloga). O filmu je časopisje že mnogo poročalo, pa zato, ker so ga Nemci posneli v naši Dalmaciji in kot glavna igralca pritegnili rojaka Ito Rino in Svetislava Petroviča. Film ima torej za našo zemljo izrazit propagandni značaj in pomen, ki ga ne smemo podcenjevati ali celo zanikati. Tehnično fotografika stran filma ima svoje odlike, ki pa v pretežni večini niso v skladu s pomembnostjo zgradbo igre in dejanja. Domačinska preprostost in povezanost Dalmatincev na morje je močna le v sliki, pokvari se pa v igri in igrah, ki bi morali predstavljati Dalmatince, pa so ostali le atlejski ljudje. Ta disharmonija med ljudmi in pokrajino je preočita. Svojo nalogo sta pozitivno rešila le Ito Rina in Petrovič. Tolikokrat omenjena Tjardovičeva muzika je silno malo. Če hočemo biti pravični, bomo rekli, da film nima umetniških stremeljenj, pač pa skuša proslaviti Dalmacijo in ohraniti v sliki nekaj dalmatinskih že izumrlih običajev, med njimi lov na koral. Pokrajina je ostala v filmu živa in prepričljiva. Zato je prav, da je prišel film na program.

Veleposestvo Zorzini spet prodano

Gornja Radgona, 26. februarja.

Ze meseca decembra 1937 smo poročali v »Slovenskem domu« o dražbi posestva graščine Zorzini v Podgradu pri Gornji Radgoni. Posestnica Zorzini je pred nedavnim ponovno prodala po svojem zastopniku veleposestniku Somerju v nemški Radgoni 150 oralov posestva, predvsem orne zemlje. Bilo je sklenjenih vsega skupaj nič manj kot 80 pogodb. Tako je prišel spet precejšen del zemlje nemškega veleposestva v slovenske roke.

Nenavadna kmečka ohcet v Kranju

Veseli opomin na šenčurske dogodke.

Kranj, 25. febr.

V nedeljo popoldne ob 4. bo v Kranju nenavadno gostija, ki je obenem vesel odneve znanih šenčurskih dogodkov. G. dekan Matija Škerbec bo namreč poročil v Kranju g. Vinka Kosa, posestnika v Voklem pri Senčurju z gđ. Marijo Šorn, hčerko posestnika v Prebacevem pri Kranju. Nevestina priča bo g. Janez Brodar, bivši narodni poslanec, ženina priča pa g. J. Laboda iz Dola. Kakor je iz imen razvidno so bili vsi tako g. dekan kakor tudi ženin in nevesta z obema pričama zaprti ob znanih šenčurskih dogodkih, nevesta je okusila sicer le kranjske zapore, vsi drugi pa so trpeli v belgrajski »Glavnač«. Na gostijo bodo povabljeni vsi bivši »zločinci« šenčurskih dogodkov. To bo prava kmečka ohcet.

Kako vse drugačne bi bile razmere med našimi izseljenci, ko bi naše šole to poslanstvo vršile že pred leti! Pa vsaj sedaj storimo svojo dolžnost!

Od tu in tam

Narodna skupščina je v četrti izglasovala v načelu državni proračun s 183 proti 96 glasovom. Za proračun so glasovali tudi nekateri opozicijski poslanci, med njimi tudi dr. Novčan. Pred glasovanjem se je oglasil k besedi zaradi osebnega pojasnila tudi Boško Jevtič, ki je govoril le tri minute mesto petih, kolikor mu jih dovoljuje zapisnik. Včeraj pa se je začela razprava proračuna v podrobnostih. Na vrsti je bil najprej proračun vrhovne državne uprave ter pokojnine.

Posebna politična skupina, ki ni zadovoljna z gr. Mačkovo negativistično politiko, se je zbrala v Zagrebu ter bo izdajala svoj lastni tednik. Po informacijah belgajkega »Vremena« se je zbralo 30 izobraženih, med katerimi so tudi: dr. Filip Lukš, predsednik Matice Hrvatske, odvetnik dr. Prebeg, odvetnik dr. Buč (ki je znan frankovec), dr. Dragutin Hrvoj, dr. Josip Andrić, ki je bil svoje čase član stranke Stjepana Bariča, dr. Jurij Vranešić, do nedavnega predsednik zagrebske zdravniške zbornice, sodnik dnevnika »Obzorac« dr. Drago Jelić, profesor in kanonik dr. Fran Barac, bivši blaginjak hrvatske federalistične stranke dr. Ivo Protulipac, dr. Mile Starčević, tajnik »Matice Hrvatske« in še nekateri drugi. Skupina, ki se je zbrala, se bo v začetku omejila le na izdajanje tednika in bo z njim širila svoje nazore in poglede na vsa važna vprašanja, ki se tičejo hrvatskega naroda. O grupiranju zagrebskih nezadovoljencev z Mačkovo politiko je časopisje poročalo že večkrat, vendar so posamezni ljudje, ki so bili v časopisih imenovani, javno odklanjali vsako skupnost s tistimi, ki hočejo »razbiti« hrvatsko skupnost. Zdi se pa, da so informacije »Vremena« precej, če že ne v celoti, točne.

Banski svet vrbaske banovine je včeraj klical svoje redno letno zasedanje. Na koncu so banki svetniki tudi sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo od pristojnih čimprej najširše banovinske samouprave in decentralizacije na vseh področjih državne uprave. V tej resoluciji je še nekaj drugih zahtev, med katerimi so tudi ustave Banovinske hranilnice, sprememba zakona o občinah in zakona o neposrednih davkih, da se znižajo cene onemu tabaku, ki ga daje največ porabi revnejše ljudstvo, da se prenese uprava lesnega podjetja Šipada v Banjaluko ter da se odobri tudi večji krediti za zgraditev ljudskih šol, da bi na ta način padla nepismenost v vrbaski banovini.

Znameniti norveški književnik Knut Hamsun je bil prisel v Dalmacijo in se zdaj mudi v Dubrovniku na odhodu. Tu se bo zadržal nekoliko dni, verjetno dlje, kakor pa je prvotno nameraval, kajti zdaj vlaga v Južni Dalmaciji izredno lepo vreme. V razgovoru s častniki je izjavil, da je navdušen nad lepoto Dubrovnika, posebno pa da ga zanimajo starinski spomeniki tega mesta.

95 vagonov jaje je bilo ta mesec prodanih v Anglijo. Povprečno so prodajalci dobili za vsak kos po 47 pari. Kupčija se bo še bolj razvijala, vendar bodo morali naši prodajalci cene nekoliko znižati, ker se je kot močna konkurenca pojavila Madžarska, ki Angležem prodaja jajca za malenkost ceneje. Madžarska je sklenila v Angliji kupčijo za 100 vagonov jaje. Poleg Anglije je tudi Švica dober odjemalec jajc.

Na osem let težke ječe je sodišče v Požarevu obsodilo očeta, ki je z nožem brnil čast svoje hčere in ubil nadlegovalca. V hihi imovitega kmeta je bila svatba, katere se je udeležil tudi Zarija Stanislavjevič s svojo lepo ženo Angelino. Ko so se svatovi od vina razgledali, so začeli po vrsti siliti v Angelino. Najbolj nasilen je bil kmet Vladimir Treščić. Ko se ga je Angelina komaj ubranila, je stekla k možu in se mu potožila. Mož je stopil k vsiljivcu in zahteval, da se opraviči. Mesto opravičila pa je Treščić pograbil Zarijo in ga nabil. Ko je za to izvedel oče Angeline, je prišel k Treščiću in ga pokaral. Ker je užaljen kmet ekolič proti Angelini, mu očetu, je ta potegnil nož in vsiljivcu zadal nekaj težkih ran, zaradi katerih je Treščić umrl. Sodišče pa je očeta, ki je brnil čast svoje hčere, obsodilo na osem let težke ječe.

Kdo je ukradel iz poštnega voza v Novem Sadu pred nekaj tedni vsoto 400.000 din, še danes ni ugotovljeno. Bil so to sami »jurji«. Številke teh bankovcev so sporočili vsem denarnim zavodom v državi, da bi na ta način le mogla najti kakšna sled za tatom. V blagajno kamnoloma v Rakovici je včeraj med drugim denarjem prišel tudi eden od ukradenih bankovcev. Ugotovili so, da je ta bankovec prišel od okrajnega načelnika v Novem Sadu, kdo pa ga je prinesel sem, pa še ni znano.

V prosvetnem ministrstvu se je danes dopoldne začela anketa, na katero so bili povabljeni tudi tiskarnarji, knjigovodi in zastopniki grafičnega delavstva iz vse države. Razpravljali bodo o vprašanju nameravane monopolizacije šolskih knjig in zvezkov ter o uredbi glede ureditve državnih tiskarn.

V narodni skupščini se danes nadaljuje proračunska razprava v podrobnostih. Na dnevnem redu je danes proračun pravosodnega ministra, ki bo že dopoldne prejel, nakar bo sledila razprava o prosvetnem ministrstvu, pred katero bo najprej podal svoje poročilo prosvetni minister Magarašević.

Pet vagonov aluminija za Japonsko so včeraj odpravili iz aluminijeve tovarne v Lozovu. Ta aluminij je odpeljal naš parnik »Sava« v Trst, tu pa ga bodo preložili na večjo ladjo, ki bo odplula naravnost v vzhodno Azijo.

Živega otroka je zakopala v Zagrebu neka Matilda Roškar. Ker je sosedje že nekaj dni ušlo videli, in so zato mislili, da si ji je kaj pripetilo, so vdrli v njeno sobo. Našli so jo v postelji. Matilda je takoj povedala, da je dobila fantka, ki ga je takoj po rojstvu živega zakopala. Sosednji stanovanke so hitro odšli na kraj, kjer je Matilda pokopala otroka, da bi ga morda še rešili. Bilo pa je seveda prepozno. Roškarjeva, ki so jo takoj spravili v bolnišnico, je izpovedala, da je to svoje dejanje izvršila iz obupa, ker ni mogla dobiti nobene službe. Malo predno se ji je rodil sin, pa jo je vrzel gospodar, kjer je stanovala, na cesto. Dalje je dejala, da je tudi nameravala izvršiti samomor. Za svoje zverinsko dejanje se bo seveda takoj, čim ozdravi, morala zagovarjati.

Jugoslovanski les je prišel nakupovat predstavnik nemške lesne trgovine in industrije v Düsseldorfu Meents. Včeraj je prisel v Mandolino v Dalmaciji, kjer ima Šipad velika lesna skladišča. Namen njegovega potovanja ni samo nakup našega lesa za Nemčijo, pač pa predvsem tudi to, če bo ta les možno izvoziti preko Sibenika in nato po morju v Nemčijo. V zvezi s tem obiskom pričakuje, da se bo naša lesna trgovina v bodoče z Nemčijo poživila.

Kako so Kočevarji sprejeli Hitlerjev govor

Tako so jim zrasli grebeni, da kočevske Slovence smatrajo za narodno manjšino

Kočevje, 24. februarja.

Morda nikjer v Sloveniji niso govora kancerja Hitlerja s tolikšnim zanimanjem pričakovali in tudi poslušali kot ravno v Kočevju. Vzrok, ki bi nam lahko potrjevali takšno izredno zanimanje s strani tukajšnjih Nemcev, je več in so tudi zelo zanimivi. Poleg tega, da so minulo nedeljo po vseh kočevskih gostilnah in kavarnah, tako v mestu kakor izven njega, radioaparati zbranim in navdušenim Kočevcem prenašali govor njih ljubljence Hitlerja, so zbrani in precej zagrizeni Nemci dajali duška svojemu navdušenju tudi v pritrjevanju in odobravanju, hotele s tem pač pokazati, da bodo »zatiranim« kočevskim Nemcem — zdaj napočili lepši časi in da bo za vse »krivice«, katere se jim po njih pojmovanju gode, poiskal in dal zadoščenje samo Führer! Drugi, rigoroznejši, so bili zopet mnenja, da ni več daleč čas, ko bodo vsi Nemci izven današnjih meja Reicha povezani s tretjim carstvom. Se veliko več pa je bilo takih, ki mislijo, da bo morala sedaj cela Evropa postati pokorna Hitlerju. V svoji navdušenosti računajo s tem, da bodo morale vse male države izginiti in postati za vedno pokorne onemu, ki dan za dnem izjavlja in dopoveduje, da se nobenega ne boji in da se pri svojih osvajanjih tudi od nobenega moliti ne bo pustil!

Takšne in podobne komentarje smo torej imeli priliko poslušati od tukajšnjih Nemcev, ki so jim na račun hitlerjanstva — kakor bo še tudi iz naslednjega razvidno — v zadnjem času zelo zrasli grebeni!

Kot preudarni ljudje se moramo prav za prav takšnim in enakim čenčarjem smejati; toda zagrizenost prihaja tudi v zunanosti do izraza in sicer predvsem v smešju in zapostavljanju tukajšnjih Slovencev, ki so po mnenju Nemcev ničle, ker pač ne pripadajo 60 milijonskemu narodu, med katere se seveda oni zadržijo pet let z dušo in telesom prištevajo. Vse to nam daje tudi povod, da si ta nezadovoljni

kočevsko nemški narod malo pobližje ogledamo

in slovenski in jugoslovanski javnosti prikazemo tako, kakršen v resnici je!

Predvsem bodi ugotovljeno, da kočevski Nemci uživajo vse one svobode, katerih našim slovenskim narodnim manjšinam nikjer in v nobeni državi ne priznavajo. Poleg tega, da se svobodno združujejo v svojih popolnoma nemških organizacijah, tako prosvetnih, kulturnih in športnih, imajo še nemške šole, nemške učitelje — skratka — toliko imajo in toliko jim grede oblasti na roke, da vsi tujci, ki prihajajo v Kočevje, mislijo, da je Kočevje samostojna nemška država in državi! Občevalni jezik po gostilnah, trgovinah, kavarnah, na cestah, med nemškimi dijaki celo v gimnaziji — in sploh v vsem javnem življenju je skoro izključno samo nemščina. Nikjer ni v nobenem kraju v dravski banovini, niti Celju ali Mariboru, kjer prebiva tudi lepo število Nemcev, ni mogoče videti ene same table nad trgovino ali gostilno v nemškem jeziku!

Zaradi 30.000 din se je spremenil v mutca

Že dve leti za stavo ne spregovori niti besede

Maribor, 25. febr.

V Maribor je dopotoval včeraj zanimiv gost. Ni dospel z vlakom ali v avtomobilu, temveč skromno peš ter je obiskal nekatere svoje tukajšnje znance. Ti pa so strmeli, ko mladi obiskovalec, katerega poznajo iz njegovega rojstnega kraja Učice v Srbiji, naenkrat ni mogel spraviti iz sebe niti besede, temveč se je z njimi sporazumeval le pismeno. Zadeva pa se je kmalu pojasnila. Mladi 28 letni slušatelj tehnike v Beogradu je pred dvema letoma napravil v Učicah z inženirjem Brkičem nenavadno stavo. Romanovič se je zavezal, da bo prepotoval 18.000 kilometrov peš, da pa ne bo na tem potovanju izustil niti besed. Potoval bo ves čas kot mutec ter bo obvečal z ljudmi samo pismeno. Če te pogoje izpolni, mu bo Brkič izplačal 30.000 din. Romanovič je stavo sprejel ter se je podal na pot, na kateri se nahaja sedaj že eno leto in 10 mesecev. Prepotoval je že vsa Romunija, Madžarske, potem ga je zaneslo na skrajni konec naše države, od koder se je iz Bitolje napotil zopet na skrajni sever — v Maribor. Tu se je ustavil pri svojih prijateljih ter bo ostal v Mariboru tri dni.

TPD bo izkoriščala naš premogokop?

Slovenske Konjice, 21. februarja.

Precej različni komentarji se je vzbudilo med tukajšnjimi prebivalci, ko so se izvedli Trboveljske premogokopne družbe preiskovali tukajšnji lani opušteni premogokop »Konjiška gora«, katerega so nazadnje izkoristili trije naši domačini. Zgodovina premogokopa »Konjiška gora« je že precej stara, odprli so ga že pred vojno. Obrat se je večkrat iz različnih razlogov ustavil ter včasih počival dolgo časa. Zadnji čas (1934-36) je delalo v njem okrog 20 delavcev, ki so zaradi opustitve ostali nezaposleni. Uprava je zgradila v dolino »riž« in je delo šlo hitreje izpod rok, vendar pa na žalost obrat ni bil stalen. Zato se je TPD pričela zanj zanimati. Premog je dobre kakovosti, smolen in vsebuje okrog 6000 kalorij. Družba je sklenila preiskati rov, kakovost premoga in razsežnost plasti. Izročila je delo v roke strokovnjakov. Izsledki teh bodo odločilni. Čuli smo, da je družba pripravljena žrtvovati za raziskovanje in nato še za preureditev rudniških naprav 3.000.000 din. Dosedaj je v javnost prodrla le ugotovitev, da ni na premogu bogata samo Konjiška gora, ampak domala vsa slovenjekonjiška okolica, ker se novi sledovi premogovnih plasti pojavljajo sedaj tu, drugi pa spet drugje. O bogastvu naše pokrajine v vseh časih pričajo še delujoči rovi (1) in opušteni (3). Zasedli so nove sklade premoga v treh smereh. Na podlagi tega smemo trditi, da se bodoči zakupnik nikakor ne bo opeharil.

Če se bo delo v rudniku na Konjiški gori obnovilo in razširilo, bo TPD zgradila iz hriba v dolino žično vzpenjačo, ker bi sedanja »riža« za povečano produkcijo premoga nikakor ne zadovala več.

Konjičani z največjim zanimanjem spremljajo vse delo okrog rudnika, ker vedo ceniti vrednost rudnika za kraj in za ljudi, ki jih je v našem kraju mnogo brezposelnih. Zeliho le to, da bi rudnik prinašal koristi in delavcem i zakupniku v enaki meri.

Maročajte Slovenski dom!

Kako pa je v tem oziru v Kočevju in kočevski okolici?

V samem Kočevju, kjer je

samo en slovenski trgovec

v celih kočevski okolici, ki šteje do 13.000 prebivalcev pa sploh nobenega, ker ga Nemci s svojim bojkotom prisilijo h kapitulaciji — so vse table poleg v slovenskem tudi v nemškem jeziku! V zadnjem času gre nemška samozaveš celo tako daleč, da visi na glavnem trgu neka tabla, ki je pisana najprej v nemščini, potem pa šele v slovensčini! Največja zagrizenost in sovraštvo do slovenskega jezika se kaže pa v tem, da imamo v Kočevju na treh mestih table, katerih napisi so v cirilici s srbohrvaškim pomenom — gostilna — in sicer samo zato, da se javno pokaže sovraštvo in prezir, ki ga dotične gostilničarke goje do slovenskega jezika.

Poleg tega so tudi vse trgovske štampiljke z nemščino na prvem mestu, a največ je takšnih, ki slovenščine sploh nimajo!

Dasiravno kočevski Nemci ne hodijo Bog ve kako radi v cerkev — ker bi sicer takšno postopanje bilo v nasprotju z narodno-socialistično ideologijo — imajo vsako nedeljo od 3 sv. maš, dve nemški itd., itd.

Kaj smo opazili po Hitlerjevem govoru

Dasiravno Hitler v svojem triurnem govoru kočevskih Nemcev in njih Führerja dr. Hanža Arka ni posebej imenoval ali pozdravil, opazamo, da se kočevski Nemci v javnih lokalih in gostilnih združujejo in prepevajo nemške pesmi! Ob vstopu kakšnega Slovence se njih notranje čustvovanje in zagrizenost do Slovencev izražata v prijetnih, toda slihih besedah »Heil Hitler!« Po mestu so se pojavile bele nogavice, ki so značilne za pripadnost k narodnemu socializmu!

Pri vseh takšnih ugotovitvah je zelo verjetno, da se tukajšnji Nemci mrlično pripravljajo na proslavo 20-letnice ustanovitve svoje kočevske republike, kateri bi že takrat predsedoval dr. Hanž Arko. Letos namreč mineva 20 let, odkar so tukajšnji Nemci hoteli

proglasili svojo republiko

ki bi takrat — po njih pojmovanju — bila pridružena nadoblasti Avstrije, ne pa morda Reichu. Takrat so bili namreč Kočevci veliki zavezniki in prijatelji Avstrije, katero so prav tako zapustili, kot bi danes radi Slovenijo.

Da pa ne bomo delali krivice našim slovenskim narodnim manjšinam, ki v primerjavi s kočevskimi Nemci ničesar nimajo in celo javno nastopajo proti obstoječemu državnemu redu, apeliramo na javna oblastva, da vsak prestopel že v kati zatro, ter zadnje predznosti kočevskih Nemcev vsaj toliko normalizira, da se ne bo zdelo, da smo Slovenci v svoji državi na Kočevskem ozemlju narodna manjšina!

Imeli smo priložnost »govoriti« z Romanovičem. Odgovore je dajal pismeno. Tekom svojega potovanja pa se je naučil tudi govor mutcev z rokami in prsti in pravi, da mu dostikrat prav dobro služi. Dosedaj je napravil že 16.860 kilometrov, tako da bo kmalu končal svoje potovanje. V poljeju že upa, da bo opravil 30 jurjev v žep. Najtežje je živel na Madžarskem in med Romuni, kjer niso razumeli njegove pisave, pa se je moral dostikrat mučiti, da je s kazanjem dopovedal, kaj bi rad. Zanimivo je tudi, da ga je začel njegov partner v nenavadni stvari zadnje čase nadzorovati, da bi ga ujel, če bi stavo slučajno prekršil. Poslal je za njim nekoč že nekega možkega, da bi ga spjel na pogovor, ker pa z njim ni uspel, je poskušal to z zapeljivim dekletom, pa tudi zastoj. Romanovič je »pripovedoval«, da se že silno veseli, da bo lahko zopet začel govoriti in čaka na ta trenutek prav tako željno kakor na obljubljenih 30.000 din. Tudi ga nikoli več ne bo mikalo, da bi se še za tak denar odklekl govoril. Romanovič bo iz Maribora odšel v Ljubljano, od tam pa namerava vzdolž jadranske obale nazaj v Učice.

Šah

Št. Peter: Železničar 5 5 : 2 5

Finale II. razreda ljubljanske skupine v šahu med Železničarjem in Šentpetrom se je vršil v četrti zvečer. Težko je bilo reči kdo bo zmagal, kajti Šentpetar je ravno prestopal težko krizo. Boj je bil oster ter do kraja napet. Zmagal je Šentpetar z uspehom 5 ½ : 2 ½ in se tako kvalificiral za nadaljnje tekme, ki so še predvidene. Posamezni rezultati so bili sledeči: Koracin je dobil proti Langofu z lepo kombinacijo, Hren Lado je zmagal proti dr. Čadežu z žrtvijo dveh lahkih figur za stolpa in dve kmeti, Gerjol je zgubil z dr. Šval-om. Kapus je remisiral z Osano, Jeranič je po dolgotrajnem boju lepo zmagal proti Zavecu, Šuster Drago je v boljši končnici pristal na remis s Kragljem, Klakober je tudi dal remis kljub kmetu več v končnici in končno je Berčič zmagal nad izbornim igralcem Bezrukov-im.

Jutri popoldne ob 14 igra »Šentpetar« prvo izločilno tekmo z šah. klubom Močilnik z Vrhnike.

Sportni javnosti

SK Ljubljana dobiva stalno anonimne dopise z raznimi »nasveti«, zahtevami in direktivami!

Eno takih pisem je prejela SK Ljubljana tudi 17. t. m. Anonimnega pisca je delovni odbor povabil na sejo kluba 21. t. m. toda seje se ta gospod seveda ni udeležil! Mogoče je šele tedaj, ko je bil povabljen na sejo, uvidel, da se s samimi nasveti res ne da pomagati klubu.

Nedeljska tekma z ŽAK-om je gotovo za služila bodisi glede kvalitete gostujočega kluba, bodisi glede lege dne vsaj znošen obisk. Ker pa ljubljanska publika rada deli samo nasvete, je bila tudi ta tekma deficitna za skoraj 2000 dinarjev. Mogoče bi pa ti anonimni pisci lahko vzdrževali tako zvanega trenerja iz takih in sličnih žal pogostih deficitov. Delovni odbor SK Ljubljane poziva zaradi tega vse te anonimne pisce in svetovalce, da skušajo to ustvariti, saj vendar ni po njihovem mnenju nikaka umetnost. Funkcionarji kluba se zavedajo povsem dobro, kaj je njihova dolžnost: ne zaveda pa se tega tako zvana nogometna »športna publika«, zato ostaja igrišče ob prireditvah skoraj prazno. SK Ljubljana.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost	Veter (amer. jakost)	Pada- vine
Ljubljana	779.7	6.4	48	87	2 N ₁
Maribor	779.3	6.8	40	93	0 0
Zagreb	779.8	9.0	60	95	0 0
Belgrad	777.6	7.0	84	71	2 WSW ₁
Sarajevo	782.8	8.0	84	95	0 0
Sušak	777.3	12.0	20	5	2 NE ₂
Split	777.8	10.0	10	50	0 NE ₂
Kumbor	775.6	12.0	20	40	0 NE ₂
Rab	778.4	11.0	60	50	0 NNE ₄

Vremenska napoved: Stanovitno, lepo in sončno vreme. Ponoči mraz.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj se je proti jutru pričelo oblačiti in je bilo deloma oblačno do 6.50, do 7 pa se je naglo zjasnilo, istočasno pa je nastopila redka visoka megla, ki je trajala le do 9.20. Ostali čas dneva in ponoči je bilo jasno. Min. na aerodromu — 7.9 stopinj Celzija in gosta megla.

Ljubljana danes

Koležar

Sobota, 26. februarja: Gabrijel.
Nedelja, 27. februarja: Leander, Škof.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 6; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

KINO SLOGA

predvaja prekrasen film iz življenja ribičev v našem Primorju:

Princeza koral

V glavni vlogi:
ITA RINA in SVETISLAV PETROVIČ

Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva v D. M. v Polju priredi v nedeljo, 27. t. m., ob 9 v ljudskošolski dvorani predavanje o vzgoji stenskih sadnih špalirjev. Predavanje bo ilustriralo okrog 200 predmetnih skiptičnih slik. Predaval bo znani sadjarski praktik g. Lenard Frido iz št. Vida nad Ljubljano.

Občni zbor Društva brezposelnih profesor-skih kandidatov bo v nedeljo, 6. marca, ob 9 dopoldne na I. državni realni gimnaziji. V interesu vseh nezaposlenih diplomiranih filozofov je, da se ga udeleže v čim večjem številu. Odbor DBPK. Katol. prosvetno društvo v Šiški ima svojo letno predpustno prireditev v ponedeljek, 28. t. m., ob 20 v samostanski dvorani. Zanimiv bo nastop umetnega strelca Viljem-a Tella iz Ljubljane.

Sadjarska podružnica v Šiški. Strokovno predavanje »Cepljenje sadnega drevja« ima drevničar g. Brečelnik Iv. v sredo, 2. marca ob 20 v »Stari šoli« na Celovski cesti št. 99.

Franciškanska prosveta M. O. v Ljubljani bo priredila za svoje člane in prijatelje na pustno nedeljo, dne 27. t. m. ob 8 zvečer v franciškanski dvorani veselo predpustno zabavo s pestrim sporedom. Na programu je predvsem izborna burka v treh dejanjih »Trojčiki«, pri kateri se boste smejali, kakor še nikoli. Razen tega bo nastopil nepozabni dr. Morello s svojimi novimi šalami pod starim naslovom: »Visoko plemstvo«. In šaljivi kupleti, vesela muzika, z eno besedo: kolosalno! Če hočete ugodno sedeti, si rezervirajte takoj vstopnice po 6, 4, 3 in 2 din v pisarni »Pax et bonum« v franc. pasaži. Obiščite naš teater, ki ga vodi strokovni režiser!

Evharistični kongres v Budimpešti. V času od 25. do 30. maja 1938 priredi Zveza za tujski promet v Sloveniji, zastopništvo »Putnikac«, v sporazumu s stalnim odborom za evharistične kongrese v Jugoslaviji in v sporazumu s knezoškofijskim pooblaščenecem za ljubljansko škofijo g. Jernejem Hafnerjem romanje na 34. svetovni evharistični kongres v Budimpešto. Spored in cene potovanja bodo v najkrajšem času poslane skupno s prijavnimi vsem župnim uradom. V vseh poslovalnicah »Putnikac« v Sloveniji se dobe podatki in navodila glede vožnje, prehrane in prenočišča ter skupnega potnega lista kakor vse ostalo. Poleg tega je »Putnikac« preskrbel, da se lahko za romanje v Budimpešto določeni znesek vplača v treh mesečnih zaporednih obrokih. Odhod na romanje iz Ljubljane je določen na dan 25. maja okoli 8 jutraj s prihodom v Budimpešto ob 6 zvečer. Romarji se vračajo 30. maja okoli 6 jutraj.

Prosvetno društvo Trnovo, uprizoni v nedeljo 27. t. m. in na pustni torek 1. marca ob 8 zvečer Histrovo burko v 3 dejanjih »Teta na Konju«, v režiji g. Povšale. Ker je za uprizonitev te veseloigre veliko zanimanje, opozarjamo vse na predprodajo vstopnic od 10 do 12 dopoldne v društvenem domu.

Dar mestnim revežem. Christofov učni zavod v Ljubljani je nakazal mestnemu socialnemu uradu znesek 500 din kot podporo za najpotrebnejše mestne reveže. Znesek so nabrali deloma dijaki in dijakinje zavoda, deloma pa je prispeval upravnik zavoda. Mestno poglavarstvo se za plemeniti dar darovalcem iskerno zahvaljuje!

Bohemijski večer: Združenja gled. igralcev na pustni torek 1. marca pri Mikliču bo z raznovrstnim zabavnim sporedom, za katerega so se zavzeli najvidnejši predstavniki naše odrske umetnosti, posebnost svoje vrste. Spored bo vodil in vezal g. Danes. Muzikalne točke bo vodil g. kapelnik Neffat. Obleka poljubna. Ronny-jazz. Predprodaja vstopnic je pri operni blagajni.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20 uri.

Sobota, 26. februarja: »Rdeče rože«, Red A.
Nedelja, 27. februarja: ob pol 11 dopoldne: »Suegultice«. Mladinska predstava. Matineja po globok znižanih cenah od 14 din navzdol. — Ob 20: »Firmac«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera. — Začetek ob 20 uri.

Sobota, 26. februarja: »Don Juan«. Premierski abonma.
Nedelja, 27. febr. ob 15: »Mala Floramyc«. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol. — Ob 20: »Pod to goro zeleno«. Izven. Cene od 30 din navzdol. Gostovanje gđ. Zupevčeve.

Nerešena skrivnost čudovitih umov

Računar, ki je na pamet računal z 20 številčnimi števili

Znanost se danes ne more rešiti uganke, ki jo ji zastavljajo čudovite sposobnosti nekaterih ljudi. Vzemimo n. pr. malega poljskega dečka Rzeszowskega, ki je igral v Parizu simultanko z 21 francoskimi šahovskimi prvaki, in vsakega premagala, pa ni znal ne pisati ne brati.

Navadno se dobe take čudovite možnosti samo pri dečkih. Imamo pa tudi izjemo: neko Ellenels Betis, učiteljico jezikov, ki je lahko takoj brez obotavljanja povedala, koliko je 237×763 ali podobna števila, kakor bi kdo drugi vedel reči, da je 2×2 štiri.

Leta 1892 je pariška akademija znanosti preiskovala nekega najčudovitejšega računarja Inaudia, ki ni nikdar hodil v šolo, pa je brez težave na pamet računal z 20 številčnimi števili. Njegov oče je bil navaden »lajnar«, ki je hodil od vasi do vasi, vrtil svojo lajno in kazal ljudem svojo plešočo opico, sin pa je zabaval občinstvo s svojimi računarskimi zmoglostmi. Kljub tem izrednim sposobnostim pa se ni nikdar dvignil nad cirkuški položaj in živel v bedi.

Se huje preglavice je delal učenjakom neki Fleury, ki je bil od rojstva slep, ni imel nobenega pojma o številkah, pa je znal v nekaj sekundah povedati, koliko je n. pr. 825×934 in podobno, v eni minuti je izračunal na pamet, koliko sekund ima 39 let, 3 mesece in 12 ur.

Čudno pa je, da ti izredni računarji nimajo nobenega smisla, za višjo matematiko. Učenjaki si razlagajo, da imajo taki čudoviteži poseben dar, ki jim omogoča zapomniti si v trenutku veličanske skupine števil in kar podzvestno videti pravo vsoto.

Če se temu daru pridruži še sposobnost reševanja računskih vprašanj, potem imajo veleume, kakor je bil slavni fizik in matematik Newton. Toda to so samo enostransko razviti veleumi. So pa še drugi, ki imajo izredne umske sposobnosti za vsakršno stroko. Tak je bil Goethe, ki je pri desetih letih govoril pet jezikov; angleški kardinal Newman, ki je kot štirileten dečko bral in pisal grške klasike.

Podoben primer se je zgodil pred kratkim v Indiji, kjer je desetleten deček, ki ni še nič hodil v šolo, naredil izpite za vseučilišče in bil sprejet na Calcutsko univerzo. Vse ljudsko in srednjo šolo je »predelal« kar doma.

Razum čudaških računarjev je podoben avtomatu, v katerega nasuješ razne številke, ki se same tako razporedijo, da dobiš takojšen pravi odgovor. Vsak teh računarjev namreč trdi, da jim pravi odgovor pride na jezik brez truda in sami od sebe; nihče pa ne ve povedati kako, zato je tudi za učenjake oz. za vse ljudi možgansko delovanje še nerešena skrivnost.

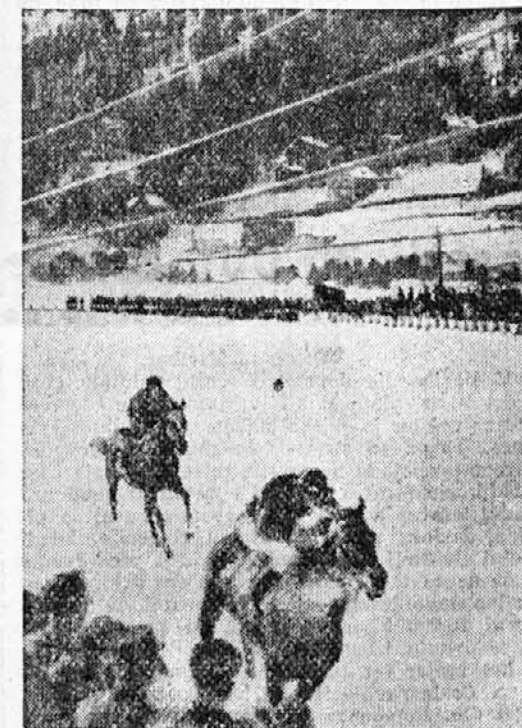

Naša znamenita pevka Erika Družovič. Danes jo bomo videli v filmski premieri »Potepuh«, ki jo predvaja kino Union.

lesna slabost, ki grozovite kazni ne bi mogla prenesti.

»Deveterorepi maček« je kratek, lesen ročaj, na katerega je s platnom pritrjenih devet jermenov, 1 meter dolgih in nekaj milimetrov debelih. Preden bosta Harley in Wilmer prišla v roke rablju, jih bo jetniški zdravnik še posebej pregledal in če bi našel kake dvomne znake, mu bodo pomagali še obsojenčevi osebni zdravniki. Kožo jima bodo vsak dan mazali z oljem in negovali. Na dan kazni ju bodo še enkrat pregledali in če bosta »sposobna za bičanje«, ju bodo poslali na bičanje. Kazni bo prisostvoval ravnatelj jetnišnice, zdravnik in glavni ječar. Kazen jima bo odmerjena v presledkih po več dni, kajti malokdo vzdrži več kot tri udarce. Ista kazen je včasih bila v navadi pri angleški mornarici, toda utrjeni mornarji so prenesli vse našte udarce, samo nekaj dni so bili nespособni za vsakršno delo. Današnji »saonski junaki« pa tega niso zmožni.

Ko bo koža zopet dosti zaceljena — nekako v treh tednih po prvih treh udarcih — bosta obsojenca prejela drugo skupino udarcev itd. kakih pet mesecev.

Konjske dirke na zamrznjenem jezeru v St. Moritzu.

Letalo leta po dvorani

Gotovo ena največjih senzacij, ki jih je doživelo zadnje čase letalstvo, je letalo, ki ga je izumil Nemec Focke Wulf. Celo slavni ameriški letalec polkovnik Lindberg je baje bil silno navdušen nad tem novim letalom in je dejal, da je bil dan, ko je gledal to letalo v zraku, eden najlepših v njegovem življenju. Letalo se more dvigniti v zrak na mesu, ne da bi se prej zaletelo po zemlji. V zraku tudi lahko stoji na mestu in leti celo ritensko. Največja hitrost, ki jo more doseči, je 120 km na uro. Ob priliki velike nemške tehnične razstave v Berlinu bodo prikazovali tudi omenjeno letalo, ki bo letalo nad občinstvom v zaprtem prostoru — v dvorani. To bo menda res prvič v zgodovini letalstva, da se letalo v dvorani dvigne v zrak, leta po njej in se potem spet spusti v njej na tla.

Trg Svobode - sončna ura

Enega najlepših trgov na svetu, Trg Svobode v Parizu, bodo preuredili tako, da bo podoben ogromni sončni uri. Sredi trga stoji štiri tisoč let stari egiptovski obelisk, ki ga je v Francijo dal prepeljati Napoleon Bonaparte in ki je starodavnim Egipčanom služil za sončno uro. Po narču nekega francoskega učenjaka bodo temu obelisku poverili v Parizu spet isto nalogo, kot jo je opravljal pred štiri tisoč leti v Egiptu. V kratkem bodo menda že začeli v pločnik na Trgu Svobode vklesavati črte, ki bodo kazale čas po soncu, med temi zarezami pa bodo postavili iz bakra narejene simbolične sončne ure.

Ministrova hči vzame soboslikarja

Najstarejša hči bivšega in sedaj umrlega angleškega ministrskega predsednika Mac Donalda, lebel Mac Donald, se je v svoji rodni vasi Speen, v grofiji Buckingham, zaročila z vaškim rogoviležem, največkrat brezposelnim soboslikarjem Ridgley Normanom.

Stara je 34 let. Dolga leta je preživela v Londonu, v pisarni svojega očeta ministra, po njegovi smrti pa se je umaknila v majhno vasico in začela z gostilno »Pri starem pljugu«.

V gostilno je rad zahajal 33-letni Norman, elikar in bobnar vaškega orkestra, prvak v raznih gostilniških igrah in velik veseljak, ki je imenitno zabaval številno vaško mladino. No in nazadnje sta se z Mac Donaldovo začela tako razumevati, da sta se zaročila ter se zmenila za ekorašnjo poroko. Sedaj preživljata nekaj dni v mestu Leeds pri lsbolini poročni sestrini, nato pa se bosta lepo mirno, brez hrupa doma na vasi vzela.

Radio

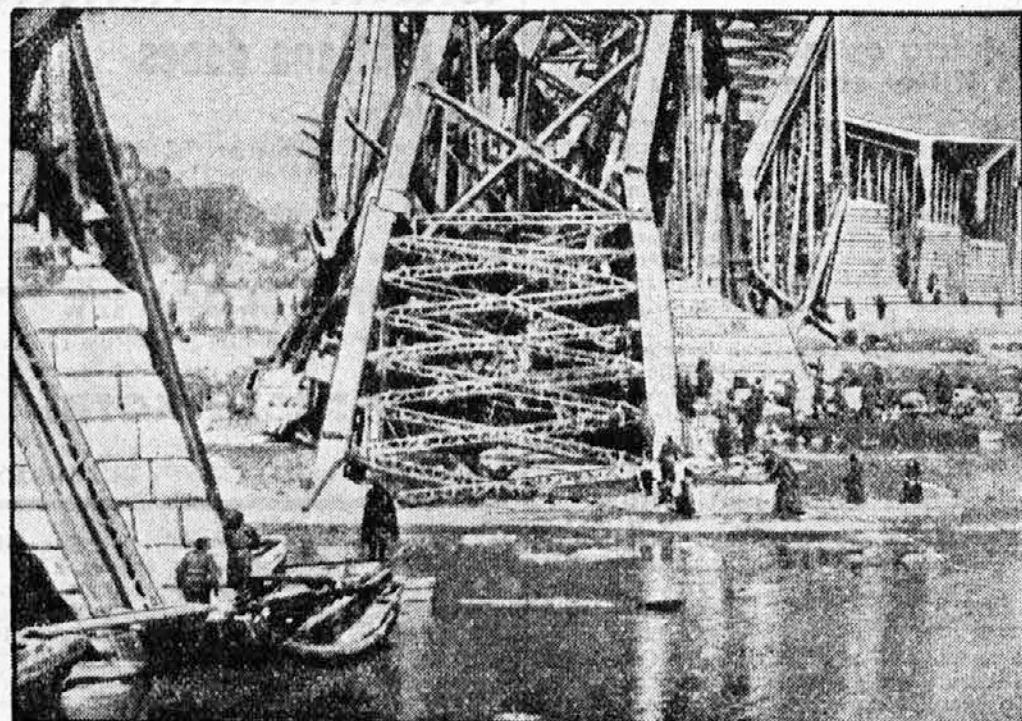
Programi Radio Ljubljana

Sobota, 26. febr.: 12. Ploščo za ploščo zdaj zavrtimo, z njimi pa krajši si čas naredimo! — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Ploščo za ploščo zdaj zavrtimo, z njimi pa krajši si čas naredimo! — 14. Napovedi — 17. Za delopusti (igra Radijski orkester) — 17.40 Propagandna ura za mednarodno gimnastično prireditev — 18. Magistrov trio — 18.40 Ureditelj budimurikov (g. inž. Karel Tavcar) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Pregled sporoda — 20.30 zunanji politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Lumpacj Vagabund. Po burki J. Nestroya in po motivih iz istoimenskega filma priredila za radio Jožek in Ježek. Sodelujejo člani rad. igr. družine in Radijski orkester — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Koncert Radijskega orkestra.

Drugi programi

Sobota, 26. februarja; Belgrad: 20. Koncert zbora Stanković, 21. Veliki orkester, 22.20 Plesna glasba — Zagreb: 20. Opera — Dunaj: 19.10 O filmu, 19.25 Pustalski orkester, 22.50 Plesna glasba — Budimpešta: 21. Ciganški orkester, 23.05 Vojaška godba — Rim-Bari: 17.15 Plesna gl. — 21. Opera — Praga: 20. Romantična opera, 22.30 Jazz — Varsova: 20. Opera — Dunajski valček, 22. Plesna gl. — Sofija: 20. Klavir, 21. Faurjev »Rekvijem«, 22. Opera gl. — 23.30 Nar. pesni — Köln: 19.10 Zab. in plesna gl. — Frankfurt: 19.10 Vojaška godba, 20. Ork. konc. — Stuttgart: 19.30 Buschova skladba, 20. Opera in opereta gl. — Beromünster: 21. Opereta.

Ali ste že poravnali naročnino?

Veliki železni kitajski most čez Rumeno reko pri Tsinan-Fu-ju. Kitajci so ta most pognali v zrak, da bi zadržali prodiranje Japoncev.

Zanimiva obsodba štirih Angležev

iz višje družbe - Obsojeni na zapor in bičanje

Pred elegantnim občinstvom, kakršno se videti le pri večemestnih gledaliških premierah, pod predsedstvom grofice Oxfordske in pod pokroviteljstvom visoke londonske družbe, prijateljev in znancev obtožencev, obtoženih roparskega napada na predstavnika nekega londonskega draguljarja, je sodnik počasi prebral sodbo:

»Harley (lep fant črnih las in majhnih brčic) 7 let ječe, 20 let prisilnega dela in 20 udarcev z »deveterorepi mačkom« (bič).

»Wilmer (sin generala, stebel nočnih lokalov in veseljaških družb) 5 let ječe, 2 leti prisilnega dela, 15 udarcev z »deveterorepi mačkom«.

»Jenkins (velik, suh fant, ki je lansko poletje zapravlil 10.000 frankov tedensko v nekem francoskem letovišču, akademik angleškega aristokratskega vseučilišča) in Lonsdale (mladenič, ki s sijajnim uspehom poseđa salone in londonska zabavišča, ki je bil pred kratkim prizadet v

tihotapljenju orožja v Španijo, sin mogočnega londonskega denarnika), vsak po 5 let ječe in 18 mesecev prisilnega dela.«

Starinska kazen

Deveterorepi maček! Obsodba je pretresla vso to zabavo, nočnega življenja, pijače in brezdelja željno mladino, ki je vajena voziti se v razkošnih avtomobilih in se sukati v salonskih oblekah v »Mayfairu«, središču angleške aristokratske zabave; vajeni so bili najizbranejših sprejemov, ker so bili z dobrih družin, dobro vzgojeni in izobraženi, brez drugega dela v življenju, kakor zabavati se, veseljačiti ponoči, podnevi pa spati in nabirati moči za nadaljnje zapravljanje premoženja, ki so ga drugi s trudom spravili skupaj.

Ves London misli, da za take razvajence ni boljšega zdravlila kot »deveterorepi mačke«. Če dva uideata tej kazni, je kriva samo njihova te-

ROBERT LORD

20

POD ČRNO KRINKO

»Na vsak način, seveda, mali moj Frank... No, zdi se mi vendar, da si še ti postal nekam neprijazen. Ali se več ne spominjaš, kako sva se nekoč razumela?...«

»Mislim, Pearl, da ti nisem ničesar dolžan...« je skoraj siknil Frank in se skoraj ujezil.

»Ah, kaj šel! Ti si res pravi gentleman. Na vsak način Ed naj se pa le kar poroči s tisto Groganovo. No, prvemu njenemu otroku bi pa res rada bila za botro...«

»Izvolite, gospodična Pearl, sem vam že pripravil vse,« je prekinil razgovor Osgoode.

»Hvala lepa,« se je zahvalila Pearl ter segla v torbico po denar. Malo dolgo je vsa razburjena iskala denar in brskala po torbici. Iskanje je bilo seveda zaman, ker denarja v torbici ni bilo...

»Oh, porabila sem ves denar... Bi mi hoteli to zapisati na moj račun?...«

»Seveda, gospodična,« je odvrnil Osgoode, kakor bi se bil obotavljal.

»Vi ste pa res prijazen človek,« je hlinila Pearl in se pomenljivo nasmešila. »Zbogom in na svidenje! Frank, pozdravite Eda in tisto njegovo...«

Pearl je odšla in laskajoče pozdravljala Osgoodea in Franka.

Ta dva sta ostala sama v trgovini. Frank se je najprej nekoliko ozirala na vse strani, da bi se prepričal, če sta res sama, nato pa se je nagnil preko pulta in polglasno dejal Osgoodeu: »Dajte mi iz one trete steklenice na drugi polici levo.«

Pri teh besedah se je Frank čisto sklonil čez pult in od blizu pogledal Osgoodeu v obraz. Ta se je skoraj neopazno zgani, tudi pogledal naokrog in z ljubeznivim nasmeškom vprašal: »Ali imate vse potrebno?...«

»Tri bele lilije,« je odvrnil Frank.

»V redu,« je dejal Osgoode in stisnil Franku roko. »Imate dobra navodila. Zdjaj lahko greva. Prosim.«

Frank si je dobro zapomnil skrivno znamenje razpoznavanja, ki mu ga je dal Cliff.

Osgoode je odprl vrata, ki so držala v delavnico. Frank je vstopil. Osgoode mu je ljubeznivo pokazal z roko na vrata, ki so držala v sobo za trgovino. Frank je hitro vstopil. Na njem je bilo videti, da je malo razburjen. Skrivno znamenje in Osgoodeovo vedenje je delovalo nanj.

Ko sta stopila v sobo za trgovino, je Osgoode hitro prešel ta prostor, ki je bil poln različnih steklenic in škatel, v katerih so bile shranjene stvari za trgovino — in že je bil pri drugih vratih na drugi strani sobe.

Teh vrat Frank ni niti zapazil. Bila so čisto zadelana s policami, velikimi zaboji in kovčgi. Osgoode jih je odprl in šel naprej. Frank je stopal za njim. Prišla sta v ozek temen hodnik. Komaj sta naredila dobrih deset korakov, je Osgoode, ki je Franku v temi že čisto izginil izpred oči, zaklical: »Pazite, tu so stopnice!«

Začela sta se spuščati po ozkih temnih stopnicah. Na koncu so bila težka železna vrata.

Osgoode je pred njimi obstal in z roko udaril po njih trikrat kratko, dvakrat pa je udarec malo podržal.

Vse je bilo tiho.

Frank je nestrpno pričakoval, kaj bo. Zgoraj na vratih se je odprlo malo okence. Neko oko je pokukalo na temno stopnišče. Zadelo je pritajeno vprašanje: »Kdo je?...«

»Tri bele lilije,« je odvrnil Osgoode.

Takoj so zaškripala težka železna vrata in se odprla. Osgoode in Frank sta stopila v malo zatohlo predsobo v veliki kleti. Izza lesenih pregrad so se zaslišali moški glasovi. Nekdo je govoril, kakor da bi imel predavanje.

Frank se je začuden obračal na vse strani. Vse ga je že razjezilo. Še nikdar v življenju ni bil v takih okoliščinah. Vse se mu je zdelo od sile tajinstveno: Temna stopnišča, skrivna znamenja, železna vrata z okencem, smehljajoči se Osgoode in njegove globoke oči in potem še oni človek, ki jima je prišel odpirat.

To je bil posebne vrste človek. Čez obraz je imel globoko

redčo brazgotino. Njegov pogled je bil surov, njegove roke pa so bile kakor težka kladiva v tovarni Hendon-Works.

»Malo si zamudil, tovariš, se je že začelo.«

»Zdi se mi, da govori Nick Stumpas.«

»Nisem mogel takoj od doma,« je odvrnil Frank svojemu vodniku. »Zena je bila toliko radovedna, kakšen popravek imam zdaj v mestu... Je Cliff že tu?...«

»Bomo videli, pojdim v dvorano!«

Človek s kladivoma namesto rok jim je odprl mala lesena vrata in jih pustil, da so šli v »dvorano«. Dvorana je bila v resnici velika, temna in vlažna podzemeljska votlina, ki je nekoč najbrž služila za skladišče. Na zgornjem koncu dvorane je bil malo višji oder, na katerem je stala miza. Za mizo je stal človek in govoril skupini ljudi, ki so sedeli po stoli, klopih, kadeh in zabojih vsepovsod.

Govornik ni prenehal, ko sta vstopila v »dvorano« Osgoode in Frank, ampak je samo z bežnim pogledom ošvrknil Franka.

Nekdo od onih, ki so sedeli na klopih blizu govornikove mize, je z roko namignil Franku. Bil je to Cliff Summers. Osgoode je pokazal Franku, naj gre tja. Frank se je preril med stoli in klopi in hitro sedel poleg Cliffa. Ta mu je šepnil na uho:

»Zelo me veseli, da si prišel... Poslušaj zdaj, kaj govori vodja Stumpas.«

Frank se je v zadregi oziral na vse strani, nato pa je pazljivo začel poslušati govornika. Tudi vsi drugi, ki so se tu zbrali, so z največjo pozornostjo poslušali. Ze po obrazih se je dalo sklepati, da odobravajo vsako njegovo besedo. Večkrat so govornika tudi ustavljali s klici odobravanja ali ugovaranja, ki je veljalo tistim, o katerih je govornik govoril.

Ta Nick Stumpas je bil človek srednjih let, visok, mišičast, in je imel od sile predirljiv pogled. Bil je dober govornik. Vselej mu je hitro uspelo, da je poslušalce potegnil za seboj in jih navdušil za svojo stvar. Svojim besedam je dajal poudarka s skoraj nežnimi belimi rokami. Prav pogosto je visoko vzdignil roko in s pestjo udaril po mizi, da se je petrolejska svetilka na njej kar preveč stresla. Stumpasova osebnost je že na zunaj kazala silo, ki je vzbujala spoštovanje in strah.

Govoril je dolgo in brez prestanka.